

meeningen, waaraan hij niettegenstaande allen dwang zal blijven vasthouden. Wel mag ieder in Utopia door de kracht van vriendelijke woorden en door het uitspreken van eigen eerlijke overtuiging trachten zijn gevoelens en meeningen bij anderen ingang te doen vinden, maar wie met geweld en met bitterheid aan anderen zijn overtuiging wil opleggen — „hij zal verbannen worden of gaan in slavernij.”

Ik wil wel heel graag weten, hoe Thomas Morus in zijn boek over deze belangrijke dingen denkt.

Hij is thans rechter, en komt als zoodanig bij tal van gelegenheden in aanraking met hen, die God willen dienen naar Zijn Woord en volgens hun geweten.

Wat zal er *nu* worden van de theorie, in Utopia door hem ontwikkeld? —

Lees er zijn „Dyaloge concernynge Heresyas” (Tweespraak betreffende ketterij) maar eens op na, en als ge ziet, hoe hij Lutheranen en Calvinisten beschouwt, welk een lange lijst van beschuldigingen hij hen werpt naar het hoofd, dan kunt ge bevroeden, hoe hij als rechter tegenover hen optreedt. De pamfletten, die hij tegen Luther en diens aanhangers schrijft, worden grover, bitterder, ruw en soms gemeen. De zacht ruisende zefir, die bloemengeur en liefelijkheid draagt over de dreven van Utopia, heeft plaats gemaakt voor een scherp, nijldigen Noordenwind! Als rechter in godsdienstige zaken is Morus hardvochtig als de beste ketterjager. Foxe noemt hem een verblind papist. Een ander noemt hem een onbarmhartig dweper. Morus is van meening, dat het voor den ketter beter is te sterven dan te volharden in zijn dwalingen . . .

De liefelijke wandelpaden van Utopia loopen uit op de gevangenispoort, leiden naar de trappen van het schavot en voeren naar den brandstapel.

Hij zelf eindigt, 6 Juli 1535, op Tower Hill het leven. De gravure, bij deze schets gaand, stelt hem voor, één dag vóór zijn dood, in gezelschap van zijn lievelingsdochter Margaretha.

Wat is gebeurd?

Hendrik VIII, de gewetenlooze en zinnelijke tyran, die menige bladzijde in het Engelsch historieboek met bloed geschreven heeft, wil de heerschappij van den Paus niet meer erkennen; stelt zichzelf aan het hoofd der Engelsche kerk; wenscht het huwelijk met zijn wettige vrouw ongeldig verklaard, om een ander te kunnen huwen. Hij vergt den eed van trouw van zijn dienaren, ook van Thomas Morus. Maar deze weigert.

Morus wordt in den Tower opgesloten.

En als hij gedurende een harde gevangenschap van een jaar lang, blijft weigeren, wordt hij ter dood veroordeeld. Den 6^{den} Juli 1535 valt zijn hoofd onder de bijl van den scherprechter.

De schrijver van Utopia wordt door de communiste verheerlijkt.

De felle verdediger der Roomsche kerk, de hardvochtige bestrijder der kettters wordt door de geestelijke rechtbank zaliggesproken.

Wij hebben onze zaligheid niet te wachten van eenig ding, of van eenig schrijver, hij zij dan een literarisch wonder als Morus, of van eenig stelsel, hoe schoon ook van verre . . .

En 't blijft waar, dat er onder den hemel slechts één naam gegeven is, door welken wij zalig worden . . .

K. T. B.

ALGEMEENE VRAGENBUS

H. K. te A. vraagt: „Kan een Roomsch-Katholiek volgens het eerste gebod zalig worden?”

Het eerste gebod luidt: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

En nu ontkent de R.-K. ten stelligste, dat zijn aanroeping van de heiligen om hun voorbede bij den Vader en den Zoon tegen dat gebod zou ingaan. *Goden* zijn deze aangeroepen voorbidders voor hem niet. „Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet,” is echter voor hem een onbekende of door hem niet toepasselijk geachte uitspraak. Hij ziet den troon der genade als omringd door heiligen, wier tusschenkomst tot overbrenging en ondersteuning zijner smekingingen hij inroept, evenals hij in den priester den zichtbaren vertegenwoordiger ziet van den onmisbaren *eenigen* Priester, die met Zijn eigen bloed het binnenste heiligdom is ingegaan. Zijn oog is dus gesloten voor de Schriftuurlijke onderwijzing in dezen.

H. J. E.

L. K. te R. wenscht ingelicht te worden omtrent de eischen, gesteld aan kraamverzorgsters, hare opleiding en den duur er van, alsmede de kosten en de vooruitzichten.

Een diploma voor algemeene ziekenverpleging wordt verleend na een voldoende afgelegd examen door omstreeks 60 inrichtingen in ons land, waarvan er ongeveer 50 aangesloten zijn bij den Ned. Bond van Ziekenverpleging.

Om tot dat examen te worden toegelaten moet men minstens 25 jaar oud zijn en gedurende drie jaren achtereen volgens in een ziekenhuis werkzaam geweest zijn en verklaringen overleggen aangaande ijver, toewijding, ervaring en dat men een volledigen cursus in algemeene ziekenverpleging gevolgd heeft.

Voor een diploma voor kraamverpleging wordt het diploma voor algemeene ziekenverpleging gevorderd.

Wie als leerling-verpleegster wenscht geplaatst te worden, wende zich tot den directeur van een ziekenhuis. H. J. E.

ANATOLE FRANCE †

Tan dezen tachtigjarige kunnen ook wij, Christenen, gerust zeggen, dat hij een *groot* man is geweest, al bevangt ons tegelijk een huivering als we bedenken, waartoe die grootheid hem gebracht en wat hij er mee gedaan heeft.

Zoo iemand *kleiner* maken, dan hij wàs, . . . is „klein” en zeker den Christen onwaardig.

Wat hij wàs, is voor niemand 'n geheim. Hij heeft van zijn hart geen moordkuil gemaakt, deze vruchtbare Fransche schrijver en in zijn werken heeft hij neergelegd, al wat zijn hart heeft vervuld. Den levenden God, die hemel en aarde schiep, verwierp hij.

Als hij nog iets aanbad of tenminste vereerde in zijn leven, dan was het de schoonheid, de aardsche vreugde, en mits men 't nu *niet* neemt in laag-zinnelijke betekenis, dan was zijn zinspreuk: „Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij!”

Laten we genieten, wat 't leven gééft.

Veel zaaks was dit niet.

Terecht heeft een ander schrijver van hem gezegd:

„Voor Anatole France zijn de menschen de ongelukkigste insecten, die daar rondwriemelen op de oppervlakte van de naaste der planeten, en verloren gaande in een troosteloze toekomst.”

Neen, veel moois bracht die toekomst niet.

De dood, het graf, het einde: de vernietiging.

En nu weet ik heel goed, dat er velen zijn die zoo zeggen te denken, óók niet weinigen wier werkelijk beleefd „credo” met die vernietiging eindigt.

Maar Anatole France was een hunner *grootsten*.

Die met de groote talenten, hem geschonken, dit ongelooft als een „geloof” heeft ingeplant in het hart van velen, die in hem den „meester” hebben begroet, wiens „eenigen troost” zij stelden tegenover en in de plaats van dien eenigen, welken Gods Woord aan Gods kinderen schenkt.

Want Anatole France was ook filosoof.

En hij is dat gebleven ten einde toe.

Want toen hij, een paar maanden geleden, begripen ging dat het einde kwam; dat de groote levensvernieler hem had aangeraakt en hem levende van alles ontleiden ging, toen bracht hem dit, naar zijn huisgenooten en wie hem verpleegden; melden, geen schrik, doch gelaten legde hij zich neer, om nu objectief eens te bespieden, hoe de dood dat werk wel aan hem verrichten zou.

Megevallen is het resultaat hem toch zeker niet.

Want toen hij zag, hoe hij eigenlijk van dag tot dag verder wegstierf en 't stempel van den dood met elken dag duidelijker op zijn gelaat te zien was, wilde hij zijn vrienden niet aan zijn ziekbed zien, opdat zulk een triest gezicht niet de laatste herinnering zijn zou, die ze van hem behielden.

Ja, zelfs die hem verpleegden, moesten er vooral geen notitie van nemen, dat hij elken dag verder aftakelde.

„Zie mij toch niet zoo aan!” zei hij ietwat ongeduldig.

Overigens werd geen klacht gehoord.

„Enkelen keer: „t Duurt tòch lǎng!”

Maar met de stille berusting van den wijsgeer, die tegen 't onvermijdelijke niet opsputteren wil, heeft Anatole France, voor zoover uiterlijk de mensch oordeelen kan, den dood in de oogen gezien en stil het hoofd gebogen toen hij nadorde voor den laatsten slag.

Dit ééne hoopte hij: géén pijn. En God, in wien hij niet geloofde, heeft die wensch vervuld.

Hij had wel een langen doodsstrijd, maar de artsen verzekeren, dat die meest of geheel buiten 't bewustzijn

omgaat en erger is voor wie 't aanzien moet, dan voor wie 't ondergaat....

Zoo zonk Anatole France dan weg.... „in 't eindeloos Niet”....

En toen kwam nog de begrafenis en werd de leelijkheid van den dood weggemoffeld onder bergen bloemen en sierlijke redevoeringen. Straks wordt het overblijfsel weggezet in 't Panthéon....

.... En dáár zal het blijven rusten tot op dien grooten en vreeselijken dag, wanneer de Rechter állen voor zich daagt en ook Anatole France tevoorschijn komen en zien zal Hem, in wien hij niet heeft geloofd.

En voorts: Zwijg mijn ziel, — God is Rechter, die 't beslist.

Maar aan 't slot deze ééne overdenking.

In Anatole France heeft het *ongeloof* nu wel 't *hoogste* gegeven, wat het den mensch bieden kan: een leven van roem en eer, drommen van discipelen en tenslotte, naar 't geen voor oogen is, een stillen, kalmen dood.

Méér geven kàn het niet; dat is uitgesloten. Géén zalige hoop; geen verwachting van een hemel der heerlijkheid en een nieuwe aarde, waarop de herboren menscheit *niet* als „ellendige insecten” rondwriemelen zal.

Wat *is* dan toch het *geloof* rijker en heerlijker!

Zalig, wie het door Gods genade bezitten mag!

Hij valt hier in dankbare aanbidding neer. Komt *zijn* ure eens, hij schaamt zich niet vanwege 't karkas dat de dood van hem maken gaat, maar hij verlangt juist *uit* te komen uit dit zijn vleesch en in te wonen bij den Heere. Met Jakob zegt hij: Op Uwe zaligheid wacht ik, o Heere! Niet de *dood* ziet hij aanschoufelen, maar in het geloof ziet hij, met Stefanus, Jezus Christus, die leeft tot in alle eeuwigheid.

En dien ánderen tachtiger, die onlangs ten onzent stierf, zegt hij 't na: „Ik weet, dat mijn ziel gered is en ik verlang Hem te zien, die dat gedaan heeft!... P. BR.

7971

Anatole France in zijn studeertrek